REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nnr. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 246. Brașov, Joi 6 (19) Noemvrie. 1908.

Rezultatul audienței lui Bülow.

Cu cea mai mare încordare au așteptat toată Germania, ba și cercurile politice și diplomatice din străinătate, rezultatul audienței ce a avut'o eri, Marți, cancelarul Bülow la împăratul Wilhelm în noul palat dela Potsdam (Berlin). Câteva zile dela încheierea desbaterii parlamentului german asupra interpelațiunilor în cestiunea interwievului împărătesc, a durat această încordare. Toți își puneau întrebarea, ce va zice și cum va hotărî împăratul care, după critica aspră, ba nemiloasă chiar, ce s'a făcut regimului personal pe care l'a întrodus și atitudinei ce observă în urma aceasta în afacerile interioare ale imperiului, în starea sa sufletească sdruncinată, va fi întâmpinat de cel dintâiu sfetnic al său, care vine, să-i ceară în numele guvernelor federale și a poporului german să țină samă în viitor de dorința acestuia și de cerințele responzabilității constituționale ce e reclamată de interesele împărăției. Intreaga pressă germană a discutat eventualitățile posibile ale acestei convorbiri decisive între împărat și cancelar.

Unul din aceste ziare cumpănind toate momentele scria, că cercurile competente din Berlin au simțământul că convorbirea va avea un decurs favorabil, dar siguranță nu are nimeni că va fi așa. Prințul Bülow va ști cum se va începe convorbirea cu împăratul dar nu va ști cum se va sfârși. Sentimentului acestuia de nesiguranță i-au dat expresiune cele mai multe foi, cunoscând însușirile individualității marcante a împăratului, care odinioară a scris în albumul din München: *„regis voluntas suprema lex“*. Era mare temerea că împăratul a rămas cu totul nemulțumit cu modul cum l'a apărat cancelarul Bülow în parlament față cu critica severă ce i-s'a făcut de cătră vorbitorii tuturor partidelor.

Bülow l'a apărat cu toată venerațiunea și devotamentul dar numai până la un loc unde a trebuit să consimtă cu parlamentul și cu opinia publică, că adecă publicarea interviewului împărătesc în „Daily Telegraph“ a fost o nenorocire din punctul de vedere al intereselor germane. Se mai temea lumea, că împăratul îi va fi luat în nume de rău lui Bülow cu deosebire că n'a mai răspuns la discursurile, ce s'au ținut după vorbirea sa de apărare. Intrebarea care mergea din gură 'n gură era: va recede oare împăratul după ce s'a obicinuit de 20 de ani să facă politică exterioară personală peste capetele sfetnicilor săi?

Toate au luat însă o întorsătură se poate zice neașteptată. Audiența prințului Bülow nu numai că a decurs de tot neted, dar a rezolvat criza de cancelar într'un mod, încât a umplut de mulțumire și de bucurie toate inimile germane. Impăratul Wilhelm a simțit și a înțeles în cele din urmă, că se afla înaintea unui moment grav și decisiv nu numai pentru viitorul succes al domnirei sale, ci și pentru viitorul Germaniei. O criză de cancelar în momentele dificile actuale ale politicei exterioare ar fi putut deveni în consecințele ei, fiind angajată și voința și demnitatea poporului german, foarte critică și în cazul cel mai bun s'ar fi sfârșit cu o pierdere mare a prestigiului politicei germane.

Impăratul a înțeles dilema în care l'a adus propria sa pasiune de a juca ceva prea mult provedința imperului, și a avut firmitatea bărbătească să-și puie însuși frâu și să recunoască îndreptățirea dorinței și a cererei poporului german, în numele căruia s'a prezentat eri prințul Bülow în palatul dela Potsdam.

Știrea cea mai nouă sosită dela Berlin spune, că împăratul a aprobat discursul cancelarului Bülow rostit în parlament și a declarat că în viitor va ținea samă mai mult în cestiunile exterioare de părerile guvernului respectând dorința poporului german.

Prin declarația aceasta toate s'au întors spre bine și spre mulțumirea Germanilor. Ziua de eri va fi remarcată și subliniată în istorie ca o zi în care împăratul Wilhelm II a reportat cea mai mare victorie posibilă, căci s'a învins pe sine însuși.

O adunare poporală germană-română și sârbească s'a ținut în 15 Nov. în comuna *Gyarmata* (Bănat). In fața mai multor mii de oameni au luat cuvântul în contra proiectului Andrassy conducătorii Nemților din Bănat, d-nii *Rösner*, Dr. *Kremling*, L. *Baron*, redactorul *Orendi* și deputatul C. *Brediceanu*, iar de încheiere s'a votat o rezoluțiune, în care se protestează în contra proiectului prezentat de ministrul Andrassy și se aderează la votul universal, egal, secret și după comune Resoluțiunea a fost comunicată telegrafic și Maj. Sale Monarchului. Insuflețirea generală, care a domnit în decursul imposantei adunări, a avut, după cum raportează »Drapelul« și un efect foarte mare. Anume presidentul partidului independist din cercul acesta, d-l I. *Berger* din Biled, care a venit cu alte gânduri la adunarea aceasta poporală a Nemților Românilor și a Sârbilor din Gyarmata și împrejurime, *răpit de valurile entuziasmului*, s'a ridicat și într'o cuvântare emoționată a declarat, *că se lapădă de ținuta guvernului și a lui Kossuth și se angajază la lupta cea mai intransigentă pentru votul universal, egal, direct și cu votare după comune*. Mare bucurie a produs această contopire a tuturora pentru apărarea drepturilor popoarelor.

Blokul deputaților opoziționali maghiari nu s'a putut constitui La ședința de alaltăeri seara, care a fost convocată de cătră deputații extremi independiști, pentru a pune la cale acest blok, au luat parte 10 deputați ai stângei și deputații Eötvös, Lengyel, Vazsonyi, Brody și Mezöfi, cari stau în afară de partide. Dintre ceilalți invitați bar. Banffy n'a răspuns la telegrama ce i s'a trimis, iar democratul Sándor Pál a refuzat, după cum se spune, învitarea. După o desbatere mai lungă s'a abandonat constituirea unui blok al opoziției maghiare, fiindcă unii indepediști extremi n'au voit să cedeze din principiile lor 48-iste. In schimb s'a redigiat un comunicat, în care se condamnă proiectul lui Andrassy, se pretinde o reformă electorală universală, bazată pe deplină egalitate și se enunță, că bărbații, cari se luptă contra proiectului lui Andrassy, sunt primiți cu încredere patriotică ca soți de luptă. Acest comunicat a fost semnat de 12 deputați, între cari și dep. Lengyel și Eötvös. Acest din urmă și-a anunțat în consfătuire întrarea sa în sânul partidului stângei.

Dieta ungară a votat alaltăeri în general și în amănunte proiectul de lege privitor la desvoltarea orașului Budapesta. Eri, Marți, dieta n'a ținut ședință. Astăzi e pusă la ordinea zilei desbaterea budgetului, la care vor lua parte și câțiva dintre deputații naționaliști.

Baronul Desideriu Banffy a adresat alegătorilor săi din Segedin o scrisoare în care declară că se asociază mișcării, ce s'a pornit pentru combaterea proiectului electoral al ministrului Andrassy și că va sprijini din toate puterile sale această mișcare.

Ce minune! Banffy umăr la umăr cu naționalitățile!

Un partid antisemit maghiar e pe cale să se înființeze sub conducerea lui — Polonyi. Aceasta se deduce între altele și din discursul de colorit antisemit, pe care l'a rostit, spre surprinderea tuturor cari îi cunosc afacerile jidovești, în ședința de Sâmbătă a dietei. Se mai spune, că noul partid se va manifesta mai întâiu în conziliul comunal al Budapestei. Spre scopul acesta Polonyi să fi intrat deja în pertractări cu partidul poporal.

Noi credem, că cel mai eficace mijloc, de-a discredita dela început înjghebarea unui partid antisemit, ar fi șefia lui Polonyi.

Convenția turco-română. Ziarul »Ikdam« anunță că convențiunea turco-română va fi examinată mâne în conziliul de miniștri și pe urmă se va supune parlamentului.

Din Budapesta.

— 16 Nov. n. 1908.

Ideile moderne vor zdrobi „partidele istorice“ maghiare. — Se micșorează în partidele maghiare numărul celor ce sunt în contra monstrului lui Andrassy.

— Ideile moderne de democratism, de egalitate de drepturi la partidele maghiare se aud numai cât timp sunt în opoziție. In împrejurarea asta că partidele guvernamentale așa de tare se tem de aceste idei, încă se cuprinde un însemnat argument pentru aceea, că »partidele istorice« ale țării vor fi desființate de înseși acele idei moderne.

Iată de exemplu organul fostului partid liberal, »Az Ujság«, condus de Tisza, organ care tot într'una le dă împunsături dureroase celor dela guvern, vorbind despre proiectul lui Andrassy și despre vorbirea, cu care ministrul și-a sprijinit acel monstru al nedreptății, își ia din aceasta argumente de combatere moderne, cari invoalvă în sine cele afirmate mai sus.

Iată câteva din ideile articolului de fond din Nr. 271 al ziarului »Az Ujság«:

»Nu este egalitate, zice Andràssy, aceasta e numai o credință utopică, și precum statul poate lua a zecea parte din venitul fiecărui cetățean, așa poate lua și din egalitate, căci statul este mai presus de toate. Principii sănătoase astea, nu-i așa? Căci se pot spune atât într'un stat constituțional, și s'au spus și în palatul Sultanului. Cu aceste s'ar putea căra la robie cetele de muncitori și s'ar putea despoia de averi ceata latifundiștilor. Căci statul este mai presus de toate, iar cetățeanul nimica toată. Adevărat că mai întâiu a existat individul și numai dup'aceea societatea, și numai mai în urmă s'a născut statul pentru a fi o ușurare și un serviciu atât pentru individ, cât și pentru societate. Adevărat că secoli de-arândul toate regimurile și toate sistemele politice au dorit, ca statul să promoveze bunăstarea cetățenilor săi, — dar sună frumos și aceea, că precum omul își dă viața pentru existența statului, astfel și drepturile să și le subordineze trebuințelor statului«.

»E păcat de timpul ce l'am pierde cu arătarea pericolelor și imposibilităților ce se cuprind în aceasta doctrină seducătoare. Dacă de exemplu socialiștii ar ajunge la putere, ei pe baza acestui principiu ar putea hotărî de capul lor ce-i trebue statului, și în numele statului ar putea desființa rege, religiune, boierime. Și asta ar însemna numai învingerea principiilor lui Andrassy. După această doctrină dacă mâne ar ajunge clericalismul la cârmă ar putea să-i trăsnească în minte, că statul are lipsă de comunismul religios al cetățenilor. Naționalitațile pe baza acestui principiu ar putea afla, că mântuirea statului stă în extirparea limbei maghiare, și Andrassy nici împotriva acestei idei n'ar putea zice nimic. Tocmai precum nici noi nu-i iertat să zicem azi nici cârc, când stăpânii zilei de azi născocesc deodată că statul ar avea lipsă de neegalitatea în drepturi a cetățenilor«.

Tot în acel articol se mai cuprind și cuvintele: »Vorbirea lui Andrassy ne-a arătat ideile despre stat și parlamentarism, principii de guvernare și justiție ale unui bărbat de stat conducător. A vorbit într'un fel, cum până azi n'a vorbit vre-un politician liberal, și chiar și vreunul reacționar numai cu băgare de seamă. Ne-a spus cumcă statul poate trece peste trupurile sdrobite ale cetățenilor«..

— Pentru lipsa de caracter a politicianilor maghiari e caracteristică și conduita lor față de *votul plural*. Cât timp lipsia sancțiunea prealabilă, multi dintre ei se arătau dușmani neîmpăcați ai pluralității; însă îndată ce a sosit învoirea Curții, numărul eroilor s'a micșorat. Intre acești *rari nantes* este și Hollo, care credea că o criză ce s'ar isca din cauza pluralității l'ar scoate ministru.

Hollo continuă în »Magyarország« cu argumentele sale. Dar să nu creadă cineva că ar produce vre-un argument, pe care-l dă un punct de vedere mai înalt. Nu. Hollo e îngrijit că nu se va putea păstra destul de bine eghemonia maghiară. Am avut ocazie la acest loc să vorbim despre părerile lui. De astă dată el mai scoate a iveală două împrejurări, cari vorbesc în contra proiectului lui Andrassy.

a) Proiectul amintit nu se bazează pe date statistice sigure, și în multe privințe nici nu s'au adunat datele respective. Așa din cele 8 categorii de îndreptățiri la vot numai una singură e bazată pe date statistice sigure. »*Astfel alegătorii sunt prea expuși volniciei de sus*, adecă abuzurilor oficioase.

Cum de l'a apucat deodată pe Hollo un așa simț de omenie? va zice cineva. Ei dar ascultați-l mai departe, și veți vedea că nu de noi îl doare pe acela care nici un cuvânt n'are pentru votul *secret*, prin care s'ar pune capăt atâtor abuzuri. El urmează: »Gândiți-vă că nu totdeauna stă la guvern Andrassy, că poate veni un timp nesigur, când guvernul poate avea mare interes, ca luptele noastre naționale să le înfrângă. Acest guvern va putea face conscrieri forțate (cum va face Andrassy, nu-i așa?) excludând bunul popor maghiar neștiutor de carte și dând elementului ce se poate influința câte 2—3 voturi, și astfel nu va fi greu să producă o majoritate parlamentară după plac.«

b) Proiectul Andrassyan e așa de încurcat încât nu se poate controla. Un exemplu clasic: Drept la 2 voturi are și celce a lucrat 5 ani neîntrerupt la acelaș patron. Dar este excepție: cine servește și numai de 3 ani la un patron, încă are 2 voturi, dacă a stat vreodată undeva 5 ani. Dar și excepția asta are excepție: nu sunt de lipsă nici cești 3 ani, căci se pot

erta 6 luni. Dar şi aceasta subcondiţie are 2 subcondiţii: cele 6 luni din cei 3 ani de după cei 5 ani nu se pot ierta: 1) Dacă patronul l'a concediat pe muncitor numai decât (dar numai la caz că a avut dreptul să-l demisioneze). 2) Dacă lucrătorul se depărtează, fără să aibă dreptul s'o facă...«

Intr'adevăr are dreptate Hollo când se teme de o astfel de lege, care având să fie normativul milioanelor, ofere atâta teren de cazuistică necontrolabilă celebrei noastre administraţii...

Cor.

Adunarea dela Arad.

Adunarea română din Arad, conchemată pe ziua de Duminecă de către comitetul însărcinat cu organizarea ei, a fost cercetată de un număr foarte mare de Români din Arad şi jur, preoţime, dăscălime şi mult popor ţăran din întreg comitatul. Dintr'un raport mai lung, ce-l publică »Tribuna« dela Arad, extragem următoarele:

Adunarea a fost salutată în numele comitetului organizator de deputatul *Vasile Goldiş*, care după ce a arătat primejdia de care sunt ameninţate popoarele Ungariei prin reforma electorală ce o p'ănuesc oligarchii maghiari şi după ce zice că proiectul lui Andrassy nu ne-a spăriat, ci de acum înainte va începe lupta desnădăjduită, zice, că Românii nu sunt izolaţi în luptă şi arată că cu deosebire partidul social-democrat merge alături cu popoarele nemaghiare. Il salută ca pe un frate de arme zicând că nu e dujmanul naţionalităţilor, ci socialiştii luptă ca şi Românii (s'aud strigăte de: »să trăiască socialiştii« şi voci: »sunt oameni de omenie!«) Să ştie guvernanţii noştri — exclamă dep. Goldiş — că am dat mâna cu partidul social-demcrat, nu împotriva patriei, ci pentru a o scăpa de o mare primejdie. Face cunoscut că în adunarea de faţă vor vorbi pentru a pecetlui alianţa Dr. Kunffy şi Vuck, reprezentanţi ai partidului social-democrat.

Adunarea se constitute apoi fiind aclamat ca preşedinte d-l Mihail *Veliciu* şi ca notar Sever *Bocu*.

Preşedintele Veliciu deschide adunarea printr'o vorbire, în care-şi arată bucuria de cinstea ce i-s'a făcut să conducă o aşa importantă adunare. Arată prin câte suferinţe a trecut poporul românesc până azi făcând apel la o conlucrare frăţească pentru a scăpa de primejdie. Accentuiază şi dânsul tovărăşia de arme cu socialiştii spunând că din ea vor rezulta foloase atât pentru Români cât şi pentru socialişti.

Dr. Iustin *Marşeu* primit simpatic de adunare, desfăşură înaintea ei însemnătatea votului universal şi arată care este primejdia ce se ascunde în proiectul lui Andrassy. Apelează la preoţi şi la învăţători şi la toţi cunoscătorii de carte să facă tot ce le stă în putinţă spre a micşora prin învăţătură numărul analfabeţilor în sânul poporului.

Intre ovaţii zgomotoase se urcă la tribună Dr. *Kunffy*, reprezentantul partidului socialist. Preşedintele Veliciu îl recomandă adunării şi-l scuză că nu poate vorbi decât ungureşte. (Strigăte: »Trăiască socialiştii! Trăiască Kunffy!«)

»Tribuna« spune că discursul lui Kunffy a stârnit vifore de proteste şi un entuziasm vijelios. Partea cea mai mare a fruntaşilor români înţelegeau limba maghiară şi apoi erau de faţă şi socialişti în număr frumos. Kunffy — adauge »Tribuna«, »a fixat foarte inteligent şi convingător motivele ce ne unesc în lupta pentru votul universal.« Eată după »Tribuna« pasagele esenţiale din discursul lui Kunffy:

»Viu, a spus Dr. Kunffy, din însărcinarea partidului social-democrat, să vă declar, că vom lupta cu d-voastră, în strânsă alianţă, pentru democratizarea ţării. (Trăiască! — Ovaţii prelungite). N'avem duşmani între popoarele din ţară, ci, da, avem între cei dela putere«.

»Partidul social-democrat doreşte sincer fericirea tuturor popoarelor. Tuturor neamurilor din lume li-se cuvin aceleaşi drepturi fireşti, sintetizate prin un traiu liber, cultură naţională proprie, un caracter specific în marele mozaic de popoare. Cea mai puternică garanţie a civilizaţiei e libertatea absolută a popoarelor. Civilizaţia numai întemeiându-se pe libertate va putea aduce fructe binecuvântate: democratizarea vieţii de stat, armonia între stratele sociale, fericirea tuturor claselor, răsplata dreaptă a ostenelilor fiecărui individ şi peste toate — iubirea, respectul demn între clasele sociale, precum şi între popoarele de diferită naţionalitate. Noi când vă întindem deci frăţia de arme, vi-o întindem sincer. (Aplauze, ovaţii). Avem să luptăm împotriva aceluiaşi duşman.. care de veacuri lungi a prostit poporul... oligarchii, boierimea parasită, clasele feudale sunt duşmanul nostru comun..

»...Poporul român are faima de cel mai dinastic popor. Mult a fost neluat în seamă acest dinasticism pe vremuri şi mult nesocotit e şi astăzi. Partidul social-democrat însă, cu toate că din principiu e în contra tuturor dinastiilor, căci dinastiile sunt duşmanii cei mai fireşti ai curentelor democratice, va lupta sincer în lupta mare pentru sufrajul universal alături de poporul românesc. Trage însă la îndoială intenzitatea sentimentelor dinastice ale poporului românesc, căci multe a avut să îndure acest popor. In revoluţia din 1848 sufletul românesc era înfăpăiat de dragostea pentru dinastie, Românii şi-au vărsat sângele pentru ea, au dus la sfârşit glorios un şir întreg de ciocniri cu armatele rebele — şi care a fost răsplata?«

»Imi vine în minte o istorioară ce am cetit'o într'o carte de istorie apărută de curând. Un domn ungur întâlnindu-se la câţiva ani după revoluţie cu un domn croat şi povestindu-şi ei experienţele amare, domnul de ungur a exclamat: »Cum văd voi aţi primit în semn de răsplată ceeace noi am primit ca pedeapsă!« Cuvintele acestea caracterisează în de-ajuns felul cum înţelege dinastia să răsplătească loialitatea, credinţa, jertfele enorme ale popoarelor sale. Românii au fost aserviţi şovinismului fără frâu. Conducătorii lor n'au fost răsplătiţi după vrednicie, jertfele lor n'au fost luate în seamă, libertăţile lor fireşti şi azi sunt de batjocură«.

»Istorioara ce v'am povestit'o acum se potriveşte de minune şi pentru situaţia ce ni se creiază prin proiectul contelui negru. (Strigări: Jos cu ticălosul! Jos cu el — în ştreang cu el, în furci cu el! Trebue spânzurat de limbă! Mizerabilul! De stâlp să-l ţântuim, de lămpi! — Strigăte viforoase.) Votul plural ne ia de-opotrivă putinţa de a ne afirma în stat, ne încătuşează şi pe noi şi pe naţionalişti. Ce aţi ajuns d-voastră cu dinasticismul, cu nădejdile puse în hotărârea coroanei?! Nimic mai mult decât noi. Obezi, lanţuri politice. Rebelii dela 1848 sunt preferiţi şi azi. Nu înţeleg însă şi poporul maghiar sărac, căci acela e prostit ca vai de capul lui. El suferă doar cu atâta mai puţin, că feudalii trăgându-se din aceeaşi obârşie, taie curele mai subţiri de pe spatele lor«.

»Dar nu ne vom mai lăsa amăgiţi. Trebue să înţelegem că numai prin puterea noastră elementară ne vom putea ridica. Vorbeşte pe lung despre opresiunea naţionalităţilor, prigonirile câte le îndură Românii pretutindeni. Muncitorimea înţelege vaetele d-voastră şi vi-e frate prin suferinţe. Trebue să luptăm împreună, cu toate forţele, să nu primim mila nimănui. Să luptăm aşa ca drepturile eluptate să n'avem a le mulţămi nici dinastiei şi nici grofilor. (Vii aprobări). Care e preţul acestei lupte? Fericirea noastră. De sunteţi vrednici de ea o veţi isbândi«....

După Dr. Kunffy vorbeşte d-l *Vuk*, al doilea trimis al partidului social-democrat, despre coaliţia ungurească şi despre frăţia de arme cu Românii. Este şi el salutat cu ovaţii. Cel din urmă vorbitor a fost deputatul *Dr. Ştefan C. Pop* care a fost primit cu aplause furtunoase şi îndelungi. El a dat expresiune bucuriei că adunarea impunătoare este o mărturie înaintea ţării din partea celor adunaţi, că sunt conştii de primejdia ce ameninţă neamul românesc. Ii pare că duchul vremilor din 1848 începe iarăşi să vibreze. De atunci multe s'au schimbat: poporul a rămas în întunerec. Vlădicii până când mai întârzie să-şi aplece urechia la dorinţele acestui popor? (Zgomot, strigăte: să mergem la episcopie!)

Face o reprivire asupra luptelor politice ale Românilor dela 1860. Vorbeşte peste o oră îndemnând pe toţi să fie apostoli pentru luminarea poporului şi isbânda votului universal şi să nu se dea îndărăt dela nici o jertfă.

In fine notarul adunării, d-l *Bocu* propune o resoluţiune şi o telegramă către Majestatea Sa, cărora le dă cetire şi pe cari adunarea le primeşte unanim cu aclamare. Iată-le:

Adunarea poporală a Românilor din comitatul Aradului, ţinută în Arad la 15 Noemvrie n. 1908, pertractând situaţiunea generală politică a ţării şi desbătând proiectul reformei legii electorale, aduce următoarea rezoluţiune:

1. Constatăm că situaţiunea generală politică a ţării este din cele mai îngrijorătoare. Şovinismul nesăbuit de rassă a celor ce guvernează statul, ameninţă în existenţa lor etnică-culturală toate popoarele nemaghiare ale ţării. Urcarea în măsură horibilă a cheltuelilor budgetare apropie statul de ruina financiară, iar asupra poporaţiunii aruncă greutăţi, pe cari poporul în urma sărăciei generale, nu le mai poate suporta.

2. Proiectul legei electorale este cel mai neomenesc atentat în contra vieţei constituţionale, în contra adevărului şi a dreptăţii. Acest proiect nu este permis să devină lege, căci în acel caz se naşte incalculabila primejdie de a se sgudui sentimentele patriotice în inimile milioanelor de neîndreptăţiţi.

3. In faţa situaţiunii desperate a afacerilor publice şi în faţa nepatrioticului proiect al legii electorale, adunarea constată necesitatea, ca partidul naţional român pe lângă susţinerea intactă a programului său să se alieze şi să lupte împreună cu toate partidele politice din ţară, cari au de scop demoralisarea vieţii constituţionale a statului şi introducerea sufragiului universal, egal, direct şi secret şi mai ales insistă adunarea pentru o acţiune paralelă cu partidul social-democrat din patrie.

4 In vederea primejdiei ce ameninţă cu deosebire poporul românesc prin proiectul legii electorale, adunarea îşi exprimă dorinţa de a se convoca şi a se ţinea cât mai curând o adunare a naţiunei române aparţinătoare coroanei Sfântului Ştefan cu scopul de a protesta contra atentatului cuprins în proiectul legei electorale şi a da expresiune postulatelor de dreptate şi egalitate ale întreg poporului românesc din patria noastră.

5. Adunarea exprimă mulţămită clubului dietal al naţionalităţilor şi în deosebi deputaţilor români naţionalişti pentru lupta lor înţeleaptă şi bărbătească, ce poartă pentru democratizarea vieţii constituţionale a ţării, pentru dreptate şi egalitate.

6. Adunarea hotărăşte a se trimite Majestăţei Sale împărat şi rege Francisc Iosif I. o telegramă de protestare în contra proiectului legii electorale.

Cancelariei de cabinet a Majestăţei Sale imperiale şi apostolice regeşti *Francisc Iosif I.*

Wien.

»Românii din comitatul Aradului, adunaţi azi la Arad în adunare poporală, protestează în contra proiectului legii electorale prezintat dietei prin ministrul conte Andrassy şi acest protest al lor îl aduc la cunoştinţa Majestăţei Voastre«.

»Tribuna« spune că la încheiere după enunţarea hotărârilor adunării, părintele Beleş din Şimand a intonat »Deşteaptă-te Române« care a fost cântat apoi de toţi. Mai spune că la adunare au fost de faţă aproape toţi intelectualii din Arad şi au participat şi damele române din Arad în număr destul de frumos

Dintre deputaţii naţionalişti n'au luat parte decât deputaţii locali: Goldiş şi St. Pop cari au şi vorbit în adunare. Dep. Oncu fiind bolnav a lansat o scrisoare simpatică către adunare Comitetul organizator invitase întreg clubul deputaţilor naţionalişti la adunare; dar dintre deputaţii naţionalişti din afară n'a luat parte nici unul.

Cum ar trebui să fie charta electorală a Ungariei?

Sub titlul »*Cercurile electorale şi naţionalităţile*« politicianul şovinist *Balog Pal* publică în »Pester Lloyd« un articol, care merită să fie spicuit. Căci acest articol, pe lângă că e un specimen clasic al stilului juridic artificial şi corupt din epoca dualismului, ne mai arată încă următoarele: că politicianii maghiari sunt conştii, cât de slab ar sta rassa maghiară în Ungaria dacă n'ar fi sprijinită de toate mijloacele unei constituţii nefireşti şi de presiunea dela alegeri şi că văd şi ei, că dacă ar învinge principiul de rassă, cu alte cuvinte dacă s'ar trezi toate popoarele din Ungaria şi şi-ar pretinde mai cu putere drepturile ce le compet, s'ar surpa uşor castelul şubred feudal al »ideii de stat unitar maghiar.«

In acest articol Nr. 1, — căruia o să-i urmeze unul Nr. 2, care să tracteze tema, cum s'ar putea aronda cercurile electorale, aşa, ca maghiarimei să i-se poată asigura suprematia pentru orice eventualitate, — Balog Pal arată următoarele:

Ori-ce sporire de drepturi aduce cu sine schimbarea referinţelor de greutate din viaţa publică, şi astfel uşor se poate întâmpla să se conturbe echilibrul.

O reformă electorală în statul ungar, unde stăpânesc referinţe de rassă speciale, e cu atât mai delicată, cu cât aici susţinerea echilibrului e posibilă numai dacă se asigură caracterul istoric al statului şi eghemonia de rassă a maghiarismului (aceasta e o premisă absolut falsă. — Nota trad.)

Se zice, că problema ar fi deslegată printr'o împărţire isteaţă a mandatelor şi a cercurilor electorale. Dar întrebarea e cu mult mai însemnată şi mai serioasă, decât să putem trece fără critică peste aceste vorbe.

Să vedem cum a fost până acum şi cum va fi în viitor.

Parlamentul ungar are azi 413 membrii. Dintre aceştia 332 sunt aleşi în cele 63 comitate, iar ceilalţi 81 sunt aleşi în 62 de oraşe. Dintre cele 332 cercuri comitatense 159 sunt cu majoritate maghiară, 173 cu majoritate străină. Intre cele 81 orăşeneşti 63 sunt maghiare, 18 străine. Deci cu totul avem 222 cercuri maghiare faţă de 191 de cercuri străine; va să zică am avea majoritate de 31 de deputaţi, o sumă, care în timpuri critice n'ar putea produce o majoritate parlamentară de treabă.

Dar nici în 222 din 413 de cercuri n'am putea scoate deputaţi, dacă ar fi timpuri critice, fiindcă şi dintro aceste multe sunt poliglote.

a) Să vedem mai întâi *cum ar fi referinţele în cele 222 cercuri cu majoritate maghiară.*

Am fost zis că din cele 81 de mandate orăşeneşti 63 ar fi maghiare. Ei, dar şi din aceste 63, două ni-le ar putea lua Sârbii, 1 Românii, 1 Croaţii. Ear din cele 159 de cercuri comitatense 24 ni-le-ar putea lua străinii şi anume: Nemţii 12, Slovacii 5, Rutenii 1, Românii 4, Sârbii 1, Croaţii 1.

Deci din cele 413 mandate ale ţării numai 195 sunt cu majoritate absolută maghiară, ear 27 cu majoritate relativă maghiară.

b) Cum ar fi referinţele în cercurile străine?

Cercuri	cu majoritate absolută:		Cu minoritate maghiară:		Cu altfel de maioritate:	
	cerc. comit.	cerc. orăş.	comitat.:	orăşeneşti:	comitat.:	orăşeneşti:
româneşti	50	1	16	1	3 nem.	
slovăceşti	49	4	0	0	2 rut	1 nem.
nemţeşti:	25	7	1	1	1 slov. 1 sârb.	1 slov. 3 rom. 2 sârb. 2 croă.
rutene:	7	0	0	2		1 rom.
sârbeşti:	3	2	0	0		1 ger. 2 rom.
croăţeşti:	1	0	0	0	0	0
italiene:	0	1	0	0	0	0

Deci 150 de cercuri sunt străine monoglote, iar 41 străine poliglote cu 20 (după cele de mai sus autorul ar fi trebuit să zică 21) *de cercuri cu minoritate însemnată maghiară.*

Dacă deci până acum principiul de rassă ar fi învins la alegeri, noi Maghiarii am fi stat foarte rău.

Dar din fericire am trăit între împrejurări normale pacinice, deci simţul particularistic de naţionalitate nu s'a arătat pe toată linia la alegeri. (Ba numai normale n'au fost împrejurările! Ci poporul n'are încă orientarea şi puterea culturală şi economică pentru a delătura pe cei ce vreau să-l despoaie de ce-i e mai scump, numai pentru a-l subjuga unei fantoame feudale! Nota Tr.)

Şi astfel partidele istorice maghiare au stat neconturbate în parlament.

Dar oare mai dura-va mult starea asta de lucruri (depinde dela energia naţionalităţilor); dar ori cum mai curând ori mai târziu se vor prăbuşi partidele istorice, cum s'a prăbuşit de curând cel liberal, pentru a face loc partidelor moderne. Nota trad.)

Un alcătuitor al reformei electorale trebue să fie pesimist. Căci poate veni un regim, care să ne pună în spate naţionalităţile. *Dacă ar face alegeri, în care să se presioneze în detrimentul maghiarismului, am putea ajunge în parlamentul ungar în minoritate de 17 voturi.*

Deci trebue schimbate cercurile electorale aşa, ca să fim scutiţi de o astfel de eventualitate dezastroasă.

Dar oare posibil este, ca pe charta etnografică a Ungariei să se facă aşa cercuri, ca fie-cărui mandat să i-se dee cerc şi totuşi să se asigure eghemonia maghiară faţă de ori-ce eventualitate?

Această temă autorul promite s'o tracteze într'un al 2-lea articol; cât ce va apărea îl vom reda, căci ştiu că cetitorii sunt curioşi de cunoştinţele în ale geometriei electorale, ce le va fi având autorul într'o ţară, unde cele mai cardinale

drepturi ale popoarelor depind dela modul cum foloseş circinul şi linealul un ministru feuda dujman al oricărui progres.

Cor. a.

Meetingul din Bacău.

Duminecă la ora 2 s'a ţinut la Ateneul din Bacău meetingul Ligei sub presidiul D-lui Radu Porumbaru. deputat.

A vorbit d. *Cantili*, arătând atitudinea Austriei faţă de România precum şi măsurile luate contra jicnirei aduse României prin propunerea de a se admite în comisia dunăreană să figureze un bulgar şi un sârb.

D. Mircea *Cancicov*, a vorbit contra legilor sancţionate contra românilor din Ardeal şi măsurile ce trebue luate şi îndeamnă pe toţi la solidaritate. D. G *Iovian* a vorbit în acelaş senz.

La urmă s'a votat o moţiune în următorul cuprins: »Cetăţenii băcăoani, întruniţi azi 2 Noemvrie, în localul Ateneului, protestează împotriva prietiniei Statului nostru cu Austro-Ungaria, dela care nu ne-am ales decât cu specularea intereselor noastre economice şi cu jicnirea sentimentului naţional, şi cer guvernelor ţării ca luând o atitudine deamnă de un popor liber, să nu tolereze umilinţa ce ni se impune de a sancţiona noi înşine, prin acte de curtuazie, sugrumarea neamului românesc«.

Adunarea a trimis următoarea telegramă Doamnei Ana Aurel *Vlad* i Budapesta: »Ilustră Doamnă! Cobo nd treptele temniţei mângăiaţi-vă ă admiraţia neamului român, vă alcătueşte aureola martirului. Fiţi mândră în tovărăşia nădejdei că suferinţele voasre vor fi un imbold mai mult la deşteptarea unui popor demn de o soarte mai bună. Dumnezeul dreptăţii trăeşte încă«. *Cetăţenii Bacăoani* în întrunirea dela 2 Noemvrie 1908.

STIRILE ZILEI.

— 5 Noemvrie v.

Principele Ferdinand al României a trecut eri după amiazi cu mare suită prin gara Braşov spre Viena, unde va prezenta Maj. Sale Monarhului felicitările Regelui Carol. Se spune, că principele Ferdinand duce cu sine o scrisoare autografă a Regelui Carol, în care se expune punctul de vedere al României în faţa situaţiunei create de evenimentele din Orient.

Teatru român Agatha Bârsescu-Radovici. După cum am anunţat în Nr. nostru de, eri D-na *Bârsescu*-Radovici, celebra noastră tragediană. va juca aici Marţi, Miercuri şi Joi din săptămâna viitoare trei piese clasice »*Medea*«, »*Phaedra*« şi »*Sappho*«. D-sa va sosi Duminecă la Braşov împreună cu soţul său d-l Radovici dela Berlin, cari ambii vor susţinea rolurile principale în aceste piese, iar celelalte roluri le vor juca D-nele Stoinescu şi Argeşanu şi d-nii Stoinescu şi Popovici toţi din Bucureşti. Intre pauze va declama d-l C. Radovici diverse poezii ale poeţilor noştri şi astfel acest ciclu de trei reprezentaţiuni va fi unul din cele mai frumoase şi rare. Preţurile locurilor dela teatru vor fi cele obicinuite. Bilete se pot prenota la Librăria »Gazetei«.

Jubileul Papei. Din Roma se telegrafiază că din prilejul jubileului de 50 ani de preoţie a Papei au avut loc alaltăeri aci mari festivităţi. La conductul festiv şi la misa solemnă au luat parte 28 cardinali, 280 episcopi, mai multe sute de preoţi şi vreo 50,000 oameni. Misa a fost celebrată de însuşi Papa, care a binecuvântat de încheiere miile de credincioşi.

Promoţie. Sâmbătă în 31 Octomvrie n. a fost promovat doctor în medicină la univ. din Budapesta harnicul tinăr Ieronim *Leucă*, fiul proprietarului Leucă din Sâmbotelnicul Câmpiei.

Judele de curie d-l Avram Berlogia, trecând la propria cerere la penzie, a fost decorat de Maj. Sa Monarhul cu crucea de cavaler al ordinului Leopoldin.

»Ciardaş în costume româneşti«. La ştirea apărută în ziarul nostru sub acest titlu primim următoarea întimpinare:

Onorată Redacţiune! Vă rugăm să binevoiţi a publica în coloanele preţuitului D-Voastre ziar următoarele: Referitor la nota »Csárdás« în costume româneşti apărută şi în ziarul D-Voastre în interesul adevărului declarăm subscrisele, că la petrecerea »Crucea-Roşie« aranjată în favorul săracilor din Făgăraş, la provocarea D-nelor presidente a reuniunilor fem. rom. am luat parte 5 Dşoare în costume româneşti însă »csárdaş-ul« noi nu l'am dansat. Faptul că una dintre noi cinci a aflat de bine să joace »csárdás« nu l'a îndreptăţit pe raportor să ne acuze şi pe noi, cari — fără controlă — suntem conştii de demnitatea noastră. Se vede că raportorul a fost jertfa unei mari neorientări, sau a avut hotărâtă intenţie de a ne acuza pe nedrept. Făgăraş, 16 Noemvrie n. 1908. —

Cu deosebită stimă

Elena P. Popp, *Maria Florea*
Aurora Meţianu, *Cornelia Popa-Radu*

Reuniunea română de cântări din Sălişte invită la concertul ce-l va aranja Sâmbătă în 21 Noemvrie n. 1908 (Arh. Mihail şi Gavril) în sala şcoalei cu următorul program: 1. »Răsunet dela Crişana«, cor mixt cu solo, de I. Vidu. II. »Copilă tinerică«, cor mixt, de G. Dima III. »Negruţa«, cor mixt cu solo, de I. Vidu. IV. »Când înflor trandafiri'n codru«, baladă pentru cor mixt cu solo şi acompaniare de pian, de H. Kirchner. V. a) »Coasa«; b) »Imi place«; c) »Nu-mi place«, coruri mixte de I. Vidu. VI. »Hora«, cor mixt cu acompaniare de pian, de G. Dima. După concert urmează joc.

Pentru masa studenţilor români din Braşov s'au mai făcut următoarele contribuiri: Institutul de credit şi economii »Gloria« din Pui 10 cor., d-nii D. Zgăvârdia 5 cor., I. Boeriu 1 cor., At. Daju 2 cor., I. I. Maximilian, preot în Stupini, cotizaţia pe doi ani în suma de 10 cor. şi d-na văd. Lucia V. *Bologa* întru amintirea lui Mărinel Puşcariu 20 cor.

Primească generoşii donatori sincerile noastre mulţămite. — *Direcţiunea şcoalelor medii gr. or. rom. din Braşov.*

Concert. Celebrii artişti *Soma Pick-Steiner*, virtuos la pian şi vioară şi d-na *Tony Koller*, cântăreaţă de operă vor da un concert în 22 Nov. n. 1908 la oarele 8 seara în sala Redutei. Acompaniamentul la pian va fi susţinut de d-l R Goldschmidt. Bilete se află de vânzare în librăria H. Zeidner.

Programul este următor: 1. Violinkonzert. (Soma Pick-Steiner). 2. Rossini: Aria Rosinei din »Barbierul de Sevilla«. (Tony Koller); 3. a) D'Ambrosio: Romanţă. b) Sarasate: Tarantella. 4. Händel: Arie din Rinaldo Dell'Acqua: La Villanella. (Tony Kollor). 5. Saint Saëns: Rondo capricioso. (Soma Pick-Steiner). 6. a) Massenet: Gavotte din »Manon«. b) Taubert: Pasărea în pădure. (Tony Koller). şi 7. a) Wagner: Foaie din album şi dans ţigănesc. (Soma Pick-Steiner).

Despărţământul Agnita al »Asociaţiunii« invită pe membrii şi binevoitorii Despărţământului la adunarea generală, ce se va ţinea în Nocrich, la 22 Nov. n. în localul şcoalei române, oarele 12.

Deschiderea liniei ferate Caransebeş-Haţeg. Noua linie Caransebeş-Haţeg a fost deschisă în 11 l. c. până la staţiunea Băuţarii. Zilnic comunică între Sebeş şi Băuţarii câte 6 trenuri de persoane, trei în sus şi trei la vale. Cealaltă parte a trenului Băuţarii-Haţeg se va da comunicaţiunii probabil în cursul lunii Decemvrie.

A murit de bucurie. O întâmplare emoţionantă s'a petrecut Marţia trecută în comuna Gyertyamos la un ospăţ. In momentul, când se puseră la masă nuntaşii, sosi deodată în casă unchiul mirelui, care se reîntorcea din America după o lungă despărţire. Bucuria nuntaşilor a fost de nedescris şi o bătrânică, ce şedea in fruntea mesei, văzând pe noul sosit, se repezi la el cu cuvintele: „Fiul meu, scumpul meu fiu!« N'a spus însă bine cuvintele aceste şi căzu la pământ cu un ţipet zguduitor. Bucuria cea mare i-a curmat firul vieţii.

Un om artificial s'a prezentat zilele trecute în clinica universităţii din Göttinger. Acest om îşi rupsese acum câteva luni şira spinării şi ar fi murit fără doar şi poate, dacă medicilor nu le-ar fi succes să-i lungească firul vieţii. Medicii, în a căror cură a stat, l-au ţinut timp de $4^1/_2$ luni în apă, iar părţile rupte ale şirei spinărei au fost lipite cu aluminium. După vindecare a fost îmbrăcat într'o cămaşă de metal, care îi ţine strânsă partea superioară a corpului. Imbrăcat astfel îşi poate mişca mânile şi poate şi umbla.

Cugetări.

de *Tolstoi.*

Preceptele păgâne spun că viaţa e proprietatea ta animalică; doctrinele creştineşti spun, că viaţa e via, care s'a dat lucrătorilor cu toţi butucii de viţă, cu fructe şi cu fântână cu tot cu scopul ca lucrătorii folosind via să dea fructele ei stăpânului.

*

Cum-că singura ţântă a vieţii omeneşti este *desăvârşirea sufletului* nostru nemuritor, ne-o adevereşte faptul, că ori ce altă ţântă este fără de nici un rost, dacă ne cugetăm puţin şi la moarte.

*

O singură întrebare va rămânea întotdeauna o taină pentru om şi anume: pentru ce trăiesc eu? Pentru aceasta există singurul răspuns logic: pentru-că Dumnezeu aşa voieşte. Şi pentru ce o voeşte? Asta e o *taină*! Şi taina aceasta o putem înţelege numai aşa dacă credem în Dumnezeu, dacă credem că El, cel atot bun, a lăsat atât taina aceasta cât şi pe noi numai pentru un scop bun.

*

Toată greşala rezidă în ideia falză ce o are tot omul crezând că poate tracta pe semenii săi fără dragoste. Faţă de lucruri neînsufleţite puteţi fi nemiloşi: despicaţi lemnul, tăiaţi pădurea, băgaţi fierul în foc etc. Dar în raportul dintre oameni şi oameni trebue să existe dragoste şi milă. Iubirea e indispenzabilă.

Cum poţi cere omului supunere şi devotament. dacă nu-i arăţi iubire? Priveşte la albine! Dacă le dai bună pace, nu-ţi fac nimic, dacă te încerci să le vatemi, te înţapă. Acul e justiţia. Legea fundamentală a societăţii e: iubirea între oameni.

*

Dacă ar şti omul cu siguranţă, că existenţa lui încetă cu această viaţă, ce ar face el în seara zilelor sale, cum sunt şi eu de pildă? Toate lucrările şi afacerile lui sunt trecute în alte mâni... în mâni mai tinere.. el ce să mai facă?

Dacă ne cugetăm la aceea că viaţa noastră nu încetă de-o dată cu existinţa noastră în această lume, ne rămâne cel mai important, mai interesant şi mai necesar lucru, *sufletul nostru*, care nu piere şi de care vom avea lipsă şi *dincolo.*

D.

ULTIME ŞTIRI.

Viena, 18 Nov. (*Telegr. part. a „Gaz. Trans.“*) In cercuri bine informate se susţine, contrar ştirilor răspândite, *că archiducele moştenitor Francisc Ferdinand a fost şi este de părere, că şi în Ungaria reforma electorală să se facă pe aceeaşi bază largă a sufragiului univevsal, egal şi direct ca cea din Austria.* Amanunte urmează.

Budapesta, 18 Nov. (*Telegr. part. a „Gaz. Trans.“*) In şedinţa de astăzi a început desbaterea proiectului de budget pro 1908. Contele *Batthany* a întrodus discuţia adresând atacuri vehemente naţionalităţilor. A luat apoi cuvântul dep. Dr. *Vaida*, care a rostit un frumos discurs reducând la zero expectoraţiunile antevorbitorului său. Nu s'a întâmplat nici un incident deosebit. — *Cor.*

Viena, 18 Nov. Svonul de mobilizare a câtorva corpuri de armată precum şi sgomotele privitoare la măsurile militare extra-ordinare ce s'ar fi luat sunt false. Singura măsură luată de către administraţia armatei a fost de a se mări efectivul corpului al 15-lea adăugându-se fiecărei companii câte 36 oameni. *Celelalte 15 corpuri de armată nu şi-au mărit de loc efectivul.* Aceasta măsură era foarte necesară pentru a se putea apăra frontierele Bosniei şi Herţegovinei şi a fost luată în urma cererei făcute de către populaţiunea ce locuieşte d'a lungul frontierelor, şi care devenise foarte îngrijată în urma agitaţiunilor actuale din ţările vecine de sud-est precum şi în urma formărei bandelor.

Berlin, 18 Nov. Rezultatul conferenţei între împăratul *Wilhelm* şi *Bülow*, a fost următorul: Impăratul a aprobat întru toate discursul lui Bülow, rostit în Reichstag şi a declarat că în viitor, în ce priveşte cestiunile externe, va tinea cont de părerile guvernului şi va respecta dorinţele poporului german. Totodată esprimă încrederea sa deplină cancelarului Bülow.

Prin urmare criza este considerată de aplanată. Toate cercurile politice au luat cu mare bucurie şi satisfacţiune la cunoştinţă declaraţiunile împăratului.

Diverse.

Mormântul lui Andrée. Ziarului »Lokalanzeiger« (Berlin) i se scrie din Stockholm că exploratorii Nathorst şi Hamberg cred că nu poate fi ceva adevărat în svonul că s'ar fi aflat mormântul lui Andrée, iar geograful Andrée din Gothenburg crede că da. Din Christiania se anunţă că exploratorii Nansen şi Amundsen de asemenea nu cred ştirea şi că isvorul e supus la bănuială. Coasta Labradorul e prea mult umblată şi nu puteau trece 11 ani fără să dea cineva de acel mormânt, dacă ar fi.

„Neues Wiener Journal“ află din Paris că, după ştirile sosite acolo din Scoţia nouă, pe mormânt e scris: *Aci zace Andrée Anstley, mort la 7, XI, 1897.* Alte documente nu s'au aflat. Morminte de aceste se află în Labrador. O ştire din Londra arată că Wielfried Grenfell, misionar doctor în Labrador, socoate că trebue să fie a vre-unui pescar din Scoţia nouă. Intre pescarii de acolo sunt mulţi Anstley.

Bibliografie.

Ecaterina Colonel Steriad. *„Buna Menageră“.* Carte de bucate practică, care conţine recete dela cele mai fine mâncări, prăjituri, gelatine, creme, conserve, dulceţuri, după bucătăria fină din România. Preţul cărţei e de 5 coroane, plus 30 bani porto.

„O rosă veştejită“ cu text nemţesc după Heine şi românesc de Matilda Cugler-Poni pentru voce şi pian. Preţul 1 coroană, plus 5 bani.

T. Lugojanu: „De ducă“, cor bărbătesc pe motiv poporal. Preţul 1 cor. plus 5 bani porto.

Intâiu Maiu romanţă pentru voce şi pian de *G. Fl. Freşmereanu*, dedicată d-nei Elena Dr. I. Meţianu. Preţul 1 cor. (Lei 1·20) plus 10 bani porto.

Imn festiv şi *Hora dela Plevna* coruri mixte de *G. Fl. Preşmereanu.* Preţul 1 cor. plus porto 10 bani.

— »Ciprian Porumbescu, icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu *Branisce.* Broşură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie. Preţul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin librăria »Gazetei«.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu
Redactor respons.: Victor Branisce.

Cursul la bursa din Viena.

Din 18 Noemvrie n. 1908.

Renta ung. de aur 4%.	110 20
Renta de corône ung. 4%	91.65
Impr. căil. ter. ung. în aur 3½%	80 50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	92 35
Bonurĭ rurale croate-slavone	93 50
Impr. ung. cu premii	184 —
Losuri pentru reg. Tisei şi Seghedin	140 40
Renta de hârtie austr. 4²/₁₀	95 75
Renta de argint austr. 4²/₁₀	95 70
Renta de aur austr. 4%	115 —
Renta de corône austr. 4%	95 85
Bonurĭ rurale ungare 3½%	85 25
Losuri din 1860	153 30
Acţiĭ de-ale Băncei ung de credit	73 —
Acţiĭ de-ale Băncei austr. de credit	630 75
Acţii de-ale Băncei austro-ung.	1750 —
Napoleondori.	9 10
Mărcĭ imperiale germane	117.05½
London vista	239 47½
Paris vista.	5 45
Note italiene.	95 25

Cursul [illegible]

Din 19 Noemvrie n. 1908

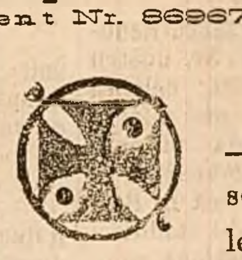
	Cump.		Vênd.
Bancnote rom.	18.74		18 82
Argint român	18 60		18.80
Lire turcesci	21 4		50
Scris. fonc. Albina 5%	100 —		101.—
Ruble Rusesci	2 5½		2.53
Napoleondori.	19.04		19.16
[illegible]	11.[illegible]		11.[illegible]0
Mărci germane	117 [illegible]0		1[illegible].3

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

se pot face ori şi cand pe timp mai îndelungat sau lunare.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à **10 fileri** se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul Rudolf şi la Eremias Nepoţii.